

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VIII. Alia argumenta soluta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

verum etiam omnis omnino ars, & scientia erit de ente rationis, quævis enim res mundi cuiuscunque sit scientia, aut facultatis, aliquam nomenclaturam, & appellationem habet. Iam vero si de denominatione extrinseca obiectiva sermo sit, ea nimirum, per quam aliquid, genus v. g. est reapse, & seorsim à quouis nomine, hæc quidem non est ens rationis, cum detur seorsim à ratione non solum fingente, vt constat; verum etiam ipsum genus concipiente, vt supra in loco explicuimus. Quamobrem non video cur magis ea denominatio sit ens rationis obiectiuum, ac fictum, quam quævis alia denominatio extrinseca similis, aut dissimilis: æqualis, aut inæqualis; aut quod multo maximum est, quam quævis alia denominatio realis intrinseca albi v. g. aut nigri. Quod autem cætera denominationes intrinseca, & extrinseca etiam ad dialecticam non pertinentes non sint rationis, ne aduersarij quidem diffitebuntur.

59 Septimum argumentum haud magis operosum est: insciamur etenim abstractionem animalis à suis inferioribus esse fictitiam, siue ens rationis: ea enim abstractio fit concipiendo animal sine inferioribus, non negando illud de eis, in quo nulla est fictio, nullum mendacium: vt in tempore ostendimus, & interim constat ex communi proloquio *abstrahendum non est mendacium* quod autem ea abstractio non contingat, nisi beneficio intellectus animal confusè concipientis, haud arguit eam esse fictitiam, & rationis obiectiuam, aliàs etiam quævis cognitio nostra, imo etiam angelica, & diuina foret ens rationis obiectiuum, & chimericum. Ad octauum. Do, quando intellectus concipit denominationem extrinsecam generis, aut speciei veluti suapte natura intrinsecam, adeoque aliter, quam possit vllatenus esse, tum quidem ens rationis fieri, ac figmentum quoddam interius formari: at quod dialectica ita genus, aut speciem concipiat, adeoque ens rationis recipiat efficiatve, id aduersarij à me nunquam impetrare poterunt: est enim scientia, ac proinde obiectum suum verè, ac prout est in se, non aliter, quam se habet, intuetur: nisi vero ipsa errare debeat, quæ cæterarum scientiarum errores auerit, & cæca esse, quæ cunctis præluet earumque dux est, atque magistra. Postremum argumentum quam imbelles sit 4. priora huius tractatus capita satis superque ostendunt. Porro, vt quæ latius fudi, in summam redigam, argumentorum, quibus Thomistæ vtuntur, triplex est reprehensio, prima, quod non de ente rationis fit, ac proprio, sed de ente rationis improprio, & vel subiectiuo, vel fundamentali, quorum alterutrum est extra præsentem controversiam, pleraque eorum procedant: secunda, quod vt plurimum probent ens rationis esse obiectum inadæquatum dialecticæ, non vero adæquatum, de quo tamen nostra lis potissimum instituitur. Tertia, quod inter se admodum non consentiant, aliaque denominationes generis speciei, subiecti, prædicati, aliasque similes obiectis extrinsecas esse intendunt, alia eas intrinsecas, & ex actibus nostris in obiecta refluas conentur.

CAPVT VIII.

Alia argumenta soluta.

60 **M**ulto efficacius pro sententia Thomistica eius aduersarij nostri authores, disputandi gratia, argumentantur: Directio passiuæ actuum intellectus, quæ à dialectica diriguntur, & accommodatæ

ad eius regulas sunt, hæc inquam directio est obiectum formale logicæ: Atqui est ens rationis, ergo. Maior suadetur, quoniam dialectica considerat formaliter, & non solum materialiter munus suum; eius autem munus est actum dirigere, & quod aiunt regulare actus intellectus, in quacunque materia subiecta: hæc igitur directio actiuæ, ac proinde passiuæ, ab ea vel indistincta, vel certe inseparabilis erit obiectum formale dialecticæ: quo pacto conformitas actuum voluntatis cum regulis moris est obiectum formale scientiæ moralis, eo quod huius munus sit, conformare voluntatem cum regulis moris, & dictamine rectæ rationis. Adice eam directionem passiuam actuum intellectus, nisi ad logicam, ad nullam aliam scientiam pertinere posse. Iam vero minor suadetur: talis directio passiuæ, quæ v. g. hic actus, *homo est animal rationale*, oritur ex hac regula dialecticæ, *definitio est oratio constans genere, & differentia*, atque ex eius præscripto efficitur, non est simultanea existentia actus dirigentis, & directi, cum fieri possit vt aliquis immemor regulæ dialecticæ affirmet hominem esse animal rationale, in eodemque instanti, vi huius actus ita elicit excitetur in eo species regulæ dialecticæ, eamque etiam eliciat: tunc autem actus affirmans hominem esse animal rationale, prior natura regula dialecticæ ab ea non oritur, nec dirigitur, vt exploratum, nihilominus ei coexistit, vt supponitur: prædicta ergo directio non est mera coexistentia vtriusque actus videlicet dirigentis, ac directi, nec etiam aliud ens reale esse potest, cedo enim quale sit? solum igitur est ens rationis, adeoque hoc dialectica formaliter considerat. Multi multa respondent huic argumento, cuncta tamen ex vano, vt tractatu 10. cap. 4. libri 4. phys. constabit. Quod mihi magis aridet, est eiusmodi directionem passiuam, siue emanationem actuum aliarum scientiarum ab actibus dialecticæ, ad quorum normam fiunt, esse modum quandam realem, & veram physicamque actionem, non effectiuam, sed directiuam inibi explicandam: modo namque maturum non est.

Rursus secundò arguunt nostri: Dialectica agit de subiecto & prædicato tanquam inter se distinctis, eorumque distinctionem respicit: At ea distinctio ficta est, & chimerica, adeoque ens rationis; hoc ergo est obiectum formale dialecticæ. Maior est in aperto, tum quia dialectica docet subiectum & prædicatum esse, quorum vnum affirmatur de alio, ea ergo veluti vnum, & aliud, & consequenter tanquam distincta respicit: tum etiam quia dicit subiectum referri ad prædicatum, & retrorsum, vt explicant nostri Conimb. q. 6. in præf. Porph. art. 2. nihil autem ad seipsum, & non potius ad aliquid distinctum refertur: eorum ergo distinctionem considerat. Quod autem hæc distinctio sit chimerica, & ficta, ac solius rationis ens, ex facili probatur: ea enim est impossibilis omnino, cum subiectum, & prædicatum nullius sint capacia distinctionis; seu sumantur ex parte obiecti, rerumque ipsarum, vt cernere est in hac propositione, *homo est animal rationale*, vbi res quæ prædicatur est essentia metaphysica eius quæ subicitur, ac proinde ab ea prius indistincta: seu sumantur ex parte actus, quia propositio illa est simplex, & indiuisibilis qualitas, adeoque actus quo subicitur, & actus, quo prædicatur est penitus idem: quo ergo cunque modo spectetur ea distinctio subiecti, & prædicati, quid impossibile, & ens rationis est. Hoc etiam argumentum alterius loci est: Proinde dicendum est subiectum, & prædicatum fidè, & chimericè non distinguere, siue quia apprehensiones constitutiue vtriusque

utriusque realiter distinguuntur, siue quia, si propositio non est composita qualitas ex diuersis apprehensionibus alia subiecti, & alia predicati denominatiua, quod de facto, ut aiunt, & prout res à Deo productæ sunt, longe probabilius est, sed potius indiuisibilis qualitas sit, quia inquam eius formalitates, quæ hominem v.g. & animal rationale repræsentant ratione distinguuntur, distinctio autem rationis merito, cuius vna formalitas ab alia abstrahitur nullam fictionem, nullum etiam mendacium inuoluit, ut c. præc. in transcurso exposuimus, alibi id latius prosequuntur.

62 Tertiò arguunt aliqui Recentiores nostri. Cum concipimus Deum in hac vita per species abstractiuas, & alienas, non ipsum immediatè, & proximè sed quoddam eius idolum fictitium apprehendimus non ob malitiam aut affectatam ignorantiam, sed ob tenuitatem nostri intellectus, & malignitatem lucis, qua nobis in hoc ergastulo constitutus Deus obuersatur: id ita esse suadet proportio cognitionis siue speciei expressæ cum specie impressa: hæc ergo cum sit abstractiua & aliena, non verò intuitiua, & propria Dei, talem etiam esse eius cognitionem & speciem expressam oportet. Atqui quando animal v.g. abstrahimus ab inferioribus, illudque vniuersale facimus, ipsum non aliter, ac Deum confusè, & imperfectè cognoscimus & non per species intuitiuas, & inferiorum proprias, sed alias & abstractiuas, igitur tum non verum animal cognoscimus, sed fictitium animal, & quoddam animalis idolum adeoque ens rationis. Quamobrem vniuersale erit ens rationis, cum tamen haud dubie ad dialecticam formaliter pertineat, eique propriè obijciatur.

63 Hoc quoque argumentum fusius suo loco proponetur, & exponetur: Interim dicendum tam Deum quam animal v.g. & quoduis vniuersale, penes semetipsa immediatè à nobis cognosci, & non in aliquo ente rationis, aut idolo fictitio, Quod autem vtriusque species dicantur alienæ, & non propriæ, non ideo est quia duntaxat aliud obiectum ab eis distinctum, non verò ipsa immediatè repræsentent, sed quia illa per similitudines, aut dissimilitudines aliarum rerum expriment, Deum scilicet quatenus creatura quoad perfectiones ad eum accedunt, & quoad imperfectiones ab eo recedunt, & animal quatenus inferiora qualibet ab eo inadaquatè distincta ei, & in eo sibi inuicem similia sunt: quandoquidem ergo nihil simile, aut dissimile alteri nisi per se ipsum immediatè esse possit, ut in met. lib. 3. tract. 6. constabit, profecto quæ per species expressas, aut impressas alias, ac prout similia, aut dissimilia alteri repræsentantur, ea immediatè, & in semetipsis, non verò in aliquo ente rationis, aut idolo fictitio exprimuntur, & cognoscuntur.

64 Arguunt nostri quartò. Eiusdem scientiæ est agere de modo sciendi reali, ac vero, & de fictitio, & chimerico: Logica autem agit formaliter de illo priori: ergo de hoc posteriori, atque adeo de ente rationis. Maior probatur: primò, quia contrariorum est eadem disciplina, ut est in communi paræmia: item secundò, quia eiusdem scientiæ est agere de fide, & infidelitate nempe Theologiæ; de virtute, & vitio quoad genus moris, videlicet scientiæ moralis: & de veritate, ac falsitate scilicet logicæ nostræ; ac de calore frigore, & ceteris qualitibus primis inuicem contrariis, puta physicæ siue scientiæ naturalis: si quid ergo exempla conuincunt vnam, vnius etiam eiusdemque scientiæ erit de modo sciendi reali, eoque qui rationis est tractationem institueret. Rursus tertiò, metaphysica quæ agit de ente rea-

R. P. Lyncei Philosophia Tom. I.

li ut sic hoc ipso agit etiam de ente rationis ut sic, siue in communi ei opposito, uti omnes fatentur; logica ergo agens de ente reali Dialectico, hoc ipso ager etiam de ente rationis Dialectico, ei opposito.

65 Arbitror propter hoc argumentum, satis probabile esse ens rationis formaliter obijci dialecticæ, non quoad omnes eius actus sicut Thomistæ volunt, nec etiam quoad plerisque sed quoad aliquos, eoque paucos. Ceterum ne hoc quidem eo argumento conuincitur: quamobrem primò, illud hac ratione enervat; si quicquam enim valeret, ens rationis foret obiectum formale omnium scientiarum; cum nulla sit in cuius materia aliquod ens rationis comminisci non possimus: quid namque est quod dialectica modum sciendi fictitium, & chimericum potius quam musica v.g. sonos chimericos, & imaginarios, similes eorum quos Pythagoras cælorum motibus attribuebat, aut potius quam mathematica triangulos, vel circulos fictitios sibi vendiceret? Vnde secundò respondeo negata maiori argumenti; Ad primam eius probationem dicendum est, ens reale & rationis, nec in materia logicæ, nec in materia alterius scientiæ, contraria, aut etiam contradictoria ratione opponi, aliudque amplius non habere, præterquam distingui, seu diuersa esse: Hoc autem insufficientes esse, ut ad eandem scientiam spectent, aliqui homo, & angelus ad eandem scientiam attineant. Quod autem ea entia contraria, aut contradictoria non sint, liquet, quoniam homo, v.g. fictus, & homo verus non sunt impossibiles, sicuti ad veram oppositionem contrariam, aut contradictoriam oportet, quinimo simul esse possunt, ac debent, eo modo quo absolute esse queunt: cum homo chimericus non nisi à vero homine fingi possit. Quapropter vulgaris illa paræmia contrariorum eandem esse disciplinam, nec aduersariorum causam meliorem, nec nostram deteriorem facit: inficias enim imus ens reale, & rationis siue ens, & non ens, etsi de eodem enuntiari nequeant, propterea tamen in eodem instanti temporis impossibilia esse, quod tamen ad eiusdem scientiæ communionem necessarium erat, sicut etiam homo & Angelus, etsi de eodem enuntiari non valeant, haud tamen cognitionem cum vnitatem, & communionem eiusdem scientiæ coniunctam obtinent.

66 Ad secundam probationem respondeo, idcirco eandem scientiam esse de fide, & infidelitate; virtute, & vitio, & c. Quoniam hæc sunt formaliter impossibilia, fierique nequit, ut idem sit simul fidelis & infidelis, peccans in aliqua materia, & simul in ea studiosè operans; rursus ut idemmet intellectus circa aliquod obiectum simul fallatur, ac verum assequatur, utve idem subiectum physicum sit simul calidum frigidumque in excellenti gradu: At verò modus realis, modusque sciendi fictitius, ac chimericus non sunt simul impossibiles, uti exposuimus: vnde non est cur eadem Dialectica de eis differat. Ad tertiam probationem contrariam respondeo, metaphysicam non ob id agere de ente rationis: quia reali opponitur, ut communiter dici consuevit, sed quia non minus quam ens reale, imo multo magis quam illud, abstrahitur ab omni materia, ecquæ enim esse potest materia non entis, aut nihilo quidnam constet? abstractio autem ab omni materia est ratio formalis, sub qua metaphysica ex Philosophorum tendit arbitrio.

67 Quintò argumentantur nostri authores: Omnis actus falsus efficit ens rationis, illudque essentialiter connotat; rem enim aliter quam est in se repræsen-

D 2 tat;

tat; cum ergo res in se sit ens reale, propt obiectum actus falsi, & per eum exprimitur, nequit esse ens reale, adeoque debet esse ens rationis. Atqui Dialectica habet pro obiecto formali actus falsos, siquidem de syllogismo fallaci, & Sophistico disputat; habet ergo pro obiecto formali ens rationis, quo actus falsi constituuntur, aut (quod perinde est) quod ab eis extrinsece connotatur. Principiò, transeat omnem actum falsum connotare ens rationis, eòve etiam aliqua ex parte constitui; Hinc profecto illud tantum fiet, ens rationis esse obiectum Dialecticæ, propt subest actui falso, per quem cognoscitur, aut etiam efficitur: non vero pro formali, & seorsim à quavis denominatione extrinseca, quam accipiat; Hoc enim posterius est, quod negamus, non verò illud prius: quando namque superius diximus, res esse obiectum formale Dialecticæ, rerum nomine quidquid est genus, species, definitum, diuisum, aliove modo cognitum, siue sit ens reale, siue solius rationis intelleximus. Deinde secundo multis partibus veriusimilius est, non omnem actum falsum connotare, aut respicere ens rationis, qui enim affirmat falso Petrum currere v. g. is cursum Petri non existentem, sed tamen possibilem, adeoque realem, & non chimæricum adstruit; hunc namque si adstrueret, siue enuntiaret, haudquaquam falleretur; verissimum etenim est cursum Petri chimæricum dari, dummodo currere affirmetur cursu illo commentitio, cuius esse est fingi, quive non nisi per fictionem exercetur. Verum de his plura, cum lib. 10. sermo fuerit de essentiali, & accidentali veritate nostrorum actuum.

68

Sextum argumentum; logica docet quatenus ex suppositione ficta, & impossibili arguendum vtiliter sit, ooque arguendi genere vitur Concil. Flor. & aduersus Græcos in fers spiritum sanctum, si per impossibile non procederet à filio, ab eo minime distinctum iriseodem etiam vtuntur PP. communiter, ex Dialecticis utique fontibus hausto: Hæc enim illa tertia regula artis obligatorie quæ præcipit, ac statuit quatenus propositio aliqua, etiam impossibilis admittenda sit, vt videre est apud Dominicum Sotum lib. ultimo summularum, de obligationibus lect. 1. §. in secunda parte textus ponuntur septem regulæ, quibus ars obligatoria continetur, & apud nostrum Casilium lib. 3. introductionis in logicam tractatu 2. cap. ultimo, aliosque innumeros Dialecticos, tum veteres, tum iuniores, qui de obligationibus disserunt. Quæ etiam pars Dialecticæ tradit, quando ex suppositione impossibili inutiliter arguitur, & ex ea sequitur vtrumque: negari ergo nequit, quin Dialectica ens fictum, & impossibile siue solius rationis tanquam obiectum formale respiciat. Verum hoc argumentum, ad summum probat, ens rationis esse materiam circa quam, & obiectum non omnium, aut etiam plerorumque, sed dumtaxat aliquorum actuum Dialecticæ. Rursus ne istud quidem conuincit, in eo sensu, qui modo vertitur in quæstionem: tantum enim probat suppositionem fictitiam, & impossibilem Dialectici muneris esse, quatenus subest actui, per quem assumitur, velut mediū ad aliquid verum, ac possibile concludendum, qua ratione Conc. Flor. Græcos de processione Spiritus Sancti à filio, malè opinantes, sic paulòve aliter vrget: si Spiritus Sanctus per impossibile non procederet à filio, nō distingueretur ab illo, atqui ab illo distinguitur, ergo ab eo procedit. Porro autē quod ēs rationis, & impossibile, propt subest nostris actibus, & rationē subiecti, predicati mediij, maioris, aut minoris extremi aliamve similem induit, logicæ sit obiectum formale, nostræ doctrinæ non obest; imò contrarium ei haud consonat.

Septimum argumentum esto: Dialectica disputat, an ens rationis sit eius obiectum formale: at id à Dialectica in controuersiam reuocari nequit, quin ens rationis formaliter attingat, illudque veluti obiectum suum intueatur: alias dici posset plura alia ei non obici, etiam in illa controuertantur. Sed hoc argumentum si quid conuinceret, non solum ens rationis Dialecticum, verum etiam omnia entia, tam realia, quam rationis, in communi, & in particulari futura essent obiectum formale Dialecticæ, cum de quouis ea disputare possit, an ad ipsam formaliter spectet? Ad hoc, argumenti formam labefactio: hæc consequentia est nulla, intellectus disputat, an aliud præter verum sit, aut esse possit eius obiectum? aliquid ergo præter verum est eius obiectum: similiter ergo hæc consequentia est nulla, logica disputat, an aliquid præter ens rationis sit eius obiectum, ergo ens rationis est eius obiectum. Præterea obiectum scientiæ duplex est, aliud positium de quo disputat an sit, quid sit, quale sit, quotuplex sit, quapropter sit, &c. aliud negatiuum, de quo solum scientia negat esse suum obiectum, & aliud de ipso non inquirat; De obiecto formali in hoc posteriori sensu, non est quæstio, & iuxta eum, ens rationis quadatenus est obiectum formale Dialecticæ, aliter verò se res habet in priori sensu, qui solus controuertitur. Rursus, quod Dialectica habeat pro obiecto ens rationis, quatenus in eo considerat denominationem extrinsecam obiecti, subiecti, aut aliam similem, eamve vltro citroque quarit atque, quod aiunt, in vtramque partem disputat, hoc inquam dumtaxat est, quod obiectio facta conuincit, si quid conuincit: à nobis tamen in dubium non reuocatur, sed velut certum, & exploratum habetur, vt sæpe sapius monuimus. Quid: quod totum argumentum procedat de solo obiecto inadæquato Dialecticæ, eoque rarissimo, & vix moraliter considerabili.

69

Octauum argumentum esto. Dialectica definit fictam, ac chimæricam definitionem, eamque ait esse, quæ constat genere, & differentia ficta: similiter diuisionem fictam, argumentationem, aliosque modos sciendi chimæricos explicat, ac definit; ens igitur rationis proprium fictumue intuetur. Antecedens suadetur; nam actus ille definitio ficta constat genere, & differentia ficta, alicuius scientiæ est, non alterius, quam dialecticæ, quæ nimirum sola ad genus, & differentiam, aliaque eiuscemodi descendit. Confirmatur: Tamen si voces nudd sumptæ, vel ad Grammaticam, vel ad Rethoricam, aut Poëticam spectent, dialectico tamen artificio illud, & ad rationem definitionis aliamue id genus contractæ, ad dialecticam attinent, eique formaliter, obiciuntur; quocirca hic actus, definitio vocali, constat genere, & differentia vocali, dialecticus est, vt superius falsi sumus. Quamquam ergo, ens rationis, fictumve, nudd, & in communi sumptum metaphysicæ sit, cæterum si definitionis, aut diuisionis speciem, & imaginem quandam præse ferat, atque ad eam contrahatur, hoc ipso ad logicam pertinebit; Vnde hic actus, definitio ficta constat genere, & differentia ficta, dialecticus erit, si quis alius.

70

Hoc argumentum id vitij habet quod paulò superius in alio simili notauimus; scilicet quod ens rationis per omnes scientias longè latèque diffundat, cum nulla sit, quæ obiectum suum, velut impossibile considerare non possit, si illud velut tale considerat logica: cur enim hæc definitionem fictam v. g. explicet; & non etiam physica corpus naturale fictum, scientia animastica animam chimæricam, metaphysica Angelum commentitium; & mathematica

matica figuras imaginarias, & impossibiles! Quam ob rem Respondeo negatâ argumenti antecedente, & eius probatione: Hic enim actus definitio ficta constat genere, & differentia fictâ pertinet non ad logicam, sed ad metaphysicam: cuius rei gratia distingui debet duplex metaphysica, alia docens, vtens alia, illa generalia principia entis rationis formaliter considerat, hæc ea contrahit ad conceptus particulares, quemadmodum de logica vtente, & docente dici consuevit: proinde quemadmodum hic actus definitio constat genere, & differentia est logicæ docentis, & hic, homo est animal rationale est definitio, constat genere, & differentia est logicæ vtentis, ita similiter hic actus ens fictum, & solius rationis est quod constat entitate fictâ erit metaphysicæ docentis, hic vero actus definitio ficta constat genere, & differentiâ fictâ, erit metaphysicæ vtentis. Quod si istes metaphysicam ita agere de ente reali, vt sic, vt non descendat ad omnes eius species in particulari, proinde ita etiam eam agere debere de ente rationis vt sic, vt ad omnes eius species in quacumque materiâ particulari cum logicæ, tum etiam aliarum scientiarum non descendat, occurrendum est de speciebus entis realis physicam, mathematicam, aliâsq. scientias institutas esse, vnde non esse, quod metaphysica ab ente reali in communi ad eas omnes in particulari sumptas gradum deiciat. Caterum de speciebus entis rationis in particulari quauis materia nullas scientias institutas esse, ne in nihilo tota aliqua scientia insinuat, adeoque metaphysicam, quatenus vt ens est, eas omnes comprehendere. Quod attinet ad confirmationem argumenti, ea speciosior, quam solidior est, namque idcirco dialectica per aliquos actus suos definit, & explicat, quid sit definitio vocalis, quid diuisio, argumentatio, & quilibet alius modus sciendi vocalis, quoniam instituta est non solum ad mentaliter, sed etiam ad vocaliter definiendum, diuidendum, & argumentandum, sine iis enim adminiculis veritas, qui eius scopus est, nec disci, nec doceri potest: At logica non est instituta ad fictâ, & chimericâ definiendum, diuidendum, aut argumentandum, proinde non est cur in iis explicandis, ac definiendis occupetur. Bene verum est eam distineri in explicandâ definitione, argumentatione, & quouis alio modo sciendi sophistico, ac fallaci, vt veri natura magis elucescat: Contrarium enim eadem est disciplina, & contraria iuxta se posita magis innotescunt; cæterum definitio, aut argumentatio fallax non est ens rationis, sed ens verum, & reale, cum realis nostra cognitio in actus veros, & falsos diuidatur.

Postremum argumentum est: Dialectica per hunc actum suum nequit eadem propositio esse simul vera & falsa, necnon per hunc, due contradictoria nequeunt esse simul vera, attingit formaliter simultaneam vnitatem, & falsitatem eiusdem propositionis, necnon simultaneam veritatem duarum contradictoriarum; at simultaneam veritatem, & falsitatem eiusdem propositionis: aut duarum contradictoriarum est quid impossibile, & ens rationis, igitur ens rationis est obiectum formale Dialecticæ. Maior probatur, hic actus, homo nequit esse animal hinnibile, attingit velut obiectum formale animal hinnibile: ergo hic actus dialecticus, eadem propositio nequit esse simul vera, & falsa, aut hic: dua contradictoria nequeunt esse simul vera, falsæ simultaneam veritatem, ac falsitatem eiusdem propositionis, aut plurius tanquam obiectum formale intuebuntur: vtriusque autem ratio a priori est, quia quod nega-

tur eò ipso immediatè, & formaliter respicitur. Idem argumentum in aliis actibus dialecticis fieri posset, si vacaret. Propter hoc vltimum argumentum mihi semper verisimile fuit, ac modo etiam est, ens rationis esse obiectum formale inadæquatum dialecticæ, in sensu tamen longè diuerso, ab eo, quem Thomistæ intendunt. Deinde aio, hoc tantum concludi eo argumento, ens rationis esse obiectum formale dialecticæ, non quod ipsa affirmet, sed quod neget; non quod fingat, sed quod fictum destruat, & vere, atque absque vlla fictione cognoscat, quod præter controuersiam præsentem est.

CAPVT IX.

An, aut quatenus medium aliquod positium inter ens reale, & rationis sit obiectum formale dialecticæ?

Imittamus cum bona gratia fautores entis rationis, & eorum sententiam in examen reuocemus, qui medium aliquod positium inter ens rationis, & quoduis ens reale Dialecticæ formaliter obiciunt. Hi sunt aliqui Scotistæ, huic fundamento potissimum innixi: esse generis, speciei, subiecti, prædicati definiti, diuisi, aliove quouis modo cogniti est obiectum formale, saltem inadæquatum Dialecticæ: at huiusmodi esse non est vllum ens reale, etiam per accidens, neque etiam ens rationis fictum, ac rigorosum; sed potius vtrinque medium interiacet. Primò quia id tuetur Scotus in primum dist. 36. q. vnica his verbis. *Ad secundum dico, quod productio ista (puta rei in esse cogniti) est in esse alterius rationis ab omni esse simpliciter; & non est relationis tantum, sed etiam fundamenti absoluti. Non quidem secundum esse essentia, vel existentia, quod est verum esse, sed secundum esse diminutum, quod esse est esse secundum quid etiam entis absoluti: quod tamen ens absolutum secundum istud esse diminutum concomitatur relatio rationis.* Ecce Scotus ait esse cogniti, quod diminutum vocat, nec esse verum aliquod esse essentia, vel existentia, nec etiam aliquam entitatem, seu relationem rationis, sed potius hanc illud solum concomitari. Secundò, quia Deus tribuit hoc esse cogniti rebus omnibus, quas ab æterno, atque ante nascentis originem mundi cognouit, vt etiam Scotus loco proximè citato docet, ac probat exemplo voliti, esse enim voliti rebus ab æterno conueniens, cum contingens sit, ab aliquo, atque adeo à Deo tribuitur & producitur, tale igitur esse cogniti nequit esse ens rationis fictum, cum Deus nullius figmenti auctor sit, nec etiam ens reale, cum Deus nulum ens verum & reale ab æterno produxerit.

Tertiò, quoniam eiusmodi esse cogniti, quod tenue, ac diminutū appellant, tribuitur à cognitione vera, quandoquidem hæc obiectum suum cognitum denominat: sed ens rationis fictum solius cognitionis falsæ non veræ effectus esse potest, tale igitur esse non debet, saltem semper esse ens rationis commentitium, ac strictum, quo de agitur. Rursus nequit esse ens reale, si quod enim esse reale haberet, maximè esse cognitionis, & rei cognita, vnde coalescit, harum autem esse formaliter, ac per identitatem non sortitur, sed veluti efficienter, & principiatue, vt Scotus ait, dicta distinct. & quæst. his verbis; *et si velis querere aliquod esse verum huius obiecti vt sic, nulum est querere, nisi secundum quid, nisi dicatur, quod istud esse secundum quid reducitur ad aliquod esse simpliciter, quod est esse ipsius intelle-*